1.3.8. Valmisolekutasemete seos kriisiolukorra ja erikordadega

Organisatsiooni valmisolekutase ja riigi õiguslik olukord on omavahel seotud, kuid erinevad juhtimis- ja õiguslikud instrumendid.

Valmisolekutase A–D kirjeldab organisatsiooni enda juhtimis-, töökorraldus- ja ressursivalmidust.

Kriisiolukord on KORKS-is sätestatud õiguslik ja juhtimiskorralduslik seisund, mille kehtestamisel või tekkimisel rakendatakse kriisiolukorra lahendamiseks ette nähtud juhtimiskorraldust, kriisiülesandeid, kriisiülesandega töö- ja ametikohtade regulatsiooni ning vajaduse korral seaduses sätestatud meetmeid, piiranguid ja nõudeid.

Eriolukord (§ 4 lg 1), **erakorraline seisukord** ja **sõjaseisukord** on erikorrad. Erikord (vt seaduse 2 jagu eriolukorra, erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra kohta) kuulutatakse välja juhul, kui konkreetse olukorra lahendamiseks on täidetud seaduses sätestatud eeldused ning vaja on kasutada vastava erikorra jaoks ette nähtud juhtimisvolitusi või põhiõigusi ja -vabadusi piiravaid meetmeid.

Sellest tulenevad järgmised põhimõtted:

1. valmisolekutaseme tõstmine ei eelda erikorra väljakuulutamist;
2. B- või C-taseme võib kehtestada enne kriisiolukorda ja enne ohu realiseerumist;
3. erikorra väljakuulutamine ei määra automaatselt kõigile asutustele või isikutele kindlat valmisolekutaset;
4. valmisolekutase ei anna neid volitusi ega õigusi, mis seadus seob kriisiolukorra või erikorraga;
5. kriisiplaani kasutusele võtmine ei eelda tingimata kriisiolukorra või erikorra olemasolu.

Eriolukorra väljakuulutamisel kehtestatakse seaduses sätestatud juhtudel ka kriisiolukord. Erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra väljakuulutamisel loetakse seaduses sätestatud korras riigikaitseline kriisiolukord tekkinuks. See ei muuda valmisolekutaset erikorra osaks, vaid võib täita valmisolekutasemete määruses kõrgema valmisolekutaseme rakendamiseks sätestatud eelduse.

Valmisolekutase vastab seega küsimusele: „Millises valmisolekus peab organisatsioon olema, et ülesannet täita?”

Kriisiolukord või erikord vastab teisele küsimusele: „Millist riiklikku juhtimiskorraldust ja millist seadusest tulenevat erivolitust on olukorra lahendamiseks vaja?”

Neid küsimusi ei tohi omavahel samastada.

Viimati uuendatud 25.09.2026